

Vergaderjaar 2010–2011

26 150

Algemene Vergadering der Verenigde Naties

Nr. 95

**BRIEF VAN DE MINISTER EN STAATSSECRETARIS VAN BUITEN-
LANDSE ZAKEN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 oktober 2010

Hierbij bieden wij u, mede namens de minister-president, het verslag aan van de MDG top, die plaatsvond van 20 tot en met 22 september jl. in New York. De MDG top ging vooraf aan de opening van de 65^e AVVN. Over het verloop van de AVVN zult u na afloop ervan meer in detail dan in deze brief mogelijk is, worden geïnformeerd. In deze brief wordt wel alvast ingegaan op de toespraak van minister-president Balkenende tot de AVVN en op enige *side events* die in dat verband plaatsvonden.

Nederland werd op de MDG-top vertegenwoordigd door minister-president Balkenende, die de Top op 22 september bijwoonde en de Nederlandse toespraak hield, en door de minister-president van de Nederlandse Antillen, mevrouw De Jong-Elhage, die op 20 en 21 september waarnemend delegatieleider was. Minister-president Balkenende woonde ook de opening van de AVVN bij.

De MDG top vond plaats exact tien jaar nadat de afspraken over de MDG's gemaakt zijn en vijf jaar voordat de termijn afloopt waarin deze behaald moeten zijn. De Top had tot doel om op het hoogste politieke niveau vast te stellen op welke millenniumdoelen de achterstand het grootst is, welke successen zijn geboekt en te bepalen welke concrete acties nodig zijn om de doelen in 2015 te bereiken. De MDG top is in die opzet redelijk geslaagd; de millenniumdoelen blijven hoog op de politieke agenda, financiële toezeggingen zijn herbevestigd, ondanks de financiële en economische crisis, en de urgentie om te werken aan het behalen van de millenniumdoelen is erkend. Tegelijkertijd had het Koninkrijk graag gezien dat er meer concrete acties zouden zijn afgesproken.

Nederlandse inzet

In de aanloop naar en tijdens de Top heeft Nederland in het bijzonder aandacht gevraagd voor de achterlopende MDG's 3 (gelijke rechten voor mannen en vrouwen) en 5 (moedersterfte). Daarnaast heeft Nederland de

urgentie onderstreept van de situatie in fragiele staten en conflictgebieden, waar de millenniumdoelen het meest achterlopen. Nederland heeft zich ook ingezet voor doelen en thema's waar het een meerwaarde heeft, zoals schoon drinkwater en sanitatie, de ontwikkeling van de financiële sector, landbouw en voedselzekerheid. Tenslotte is op diverse manieren het belang benadrukt van publiek-private partnerschappen als instrument om de MDG's te bereiken. Om internationaal aandacht te genereren voor de ervaringen die Nederland reeds heeft opgedaan met publiek-private partnerschappen heeft voormalig minister van Buitenlandse Zaken Verhagen in juni, samen met 16 prominente Nederlandse bedrijven, een brief naar de Secretaris-Generaal van de VN (SGVN) Ban Ki-moon, gestuurd om aandacht voor dit onderwerp te vragen. In de aanloop naar de Top hebben verscheidene consultaties plaats gevonden bij het ministerie van Buitenlandse Zaken met zowel vertegenwoordigers van het bedrijfsleven als vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld. Hun inbreng was waardevol en is meegenomen in de Nederlandse inzet voor het slotdocument.

Slotdocument

Het slotdocument was voor de aanvang van de MDG top uitonderhandeld en omvat een overzicht van alle afspraken, geleerde lessen en een actie agenda voor de komende vijf jaar. De onderhandelingen voorafgaand aan de MDG top verliepen moeizaam. De klassieke tegenstelling tussen ontwikkelingslanden (verenigd in de G77) en donoren speelde een dominante rol. Ontwikkelingslanden benadrukten de verplichtingen die donoren na moeten komen en ontwikkelde landen wezen op de verantwoordelijkheid die ontwikkelingslanden zelf hebben.

Het slotdocument telt 31 pagina's en is opgedeeld in een algemeen deel en een deel waarin per millenniumdoel wordt aangegeven hoe verdere voortgang moet worden gemaakt om de MDG's in 2015 te halen (*action agenda*).

Nederland is redelijk tevreden over het document. Alle Nederlandse prioriteiten, zoals moedersterfte, mensenrechten, fragiele staten en samenwerking met de private sector, zijn in de slotverklaring opgenomen. Daar tegenover staat dat het slotdocument onvoldoende actiegericht is. Dit is teleurstellend, want nu ontbreekt een concreet kader om landen, zowel donoren, als ontvangende landen, ook daadwerkelijk aan hun committeringen te houden. Toch kan het eindresultaat, gezien de moeizame onderhandelingen vooraf, als zeer redelijk beschouwd worden. Ten slotte is van belang dat de SGVN in het slotdocument wordt verzocht in zijn jaarlijkse rapporten (*as appropriate*) aanbevelingen te doen voor vervolgstappen om de VN-ontwikkelingsagenda te bevorderen na 2015.

Verslag van de MDG top

De Top was opgedeeld in een plenair gedeelte, zogenoemde «ronde tafels», waar behalve staatshoofden en regeringsleiders ook CEO's uit het bedrijfsleven en directeuren van maatschappelijke organisaties als sprekers optraden. Daarnaast werden er diverse *side events* georganiseerd, door regeringen, VN en andere internationale organisaties en NGO's.

Toespraken

MDG speech

Minister-president Balkenende sprak op woensdag 22 september de plenaire MDG top toe. Daarin richtte de minister-president zich op de MDG's voor moedersterfte (MDG 5) en gelijke rechten voor mannen en

vrouwen (MDG 3), omdat daar vooruitgang langzamer verloopt dan voorzien. In zijn toespraak noemde minister-president Balkenende het van groot belang om het bedrijfsleven te betrekken bij het behalen van de MDG's bijvoorbeeld via innovatieve publiek-private partnerschappen.

Ronde tafel 5

Minister-president Balkenende sprak samen met vertegenwoordigers van de private sector, maatschappelijke en internationale organisaties in een van de ronde tafels over de positie van de meest kwetsbaren. De Nederlandse interventie bepleitte meer urgente aandacht voor de kwetsbare groep van jongeren, zowel vanuit het belang van seksuele en reproductieve gezondheidsrechten als het belang van *decent work*. Bij dat laatste is ook gewezen op het belang van het koopgedrag van consumenten in ontwikkelde landen. Ook bracht Nederland de achterstandspositie van inheemse jongeren op.

Toespraak tot de AVVN

Op 25 september jl. sprak minister-president Balkenende de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN) toe. In zijn speech stond hij stil bij de noodzaak van hervormingen van de Verenigde Naties. De VN is in deze globaliserende wereld zijn vanzelfsprekendheid als verzamelpunt (*convening power*) en wereldwijd podium voor discussie en besluitvorming aan het kwijtraken. Om dit tegen te gaan, wil Nederland zich inzetten voor een besluitvaardigere en daadkrachtige VN, die daarmee aan draagvlak en legitimiteit kan winnen.

Ook pleitte de minister-president voor versterking van de slagkracht van het mensenrechteninstrumentarium. Hij noemde in dit verband de rol van de Mensenrechtenraad. Voorts benadrukte hij het belang van een sterke internationale rechtsorde. Dit kan bereikt worden door betere internationale samenwerking op het gebied van opsporing en vervolging, maar ook door betere naleving van relevante resoluties van de Veiligheidsraad. De minister-president haalde daarbij aan dat het niet acceptabel is dat personen zoals president Bashir van Soedan, tegen wie een arrestatiebevel loopt, zich vrijelijk in een ICC-verdragsland kunnen bewegen. Tot slot, heeft hij gepleit voor hervorming van de Veiligheidsraad, zodat deze meer recht doet aan de geopolitieke werkelijkheid van nu. Dit betekent ook dat landen die invloed willen hebben, zich realiseren dat aan een zwaardere mondiale rol financiële en politiek-morele consequenties verbonden zijn. De volledige toespraak van de minister-president treft u in bijlage aan. Verder ondernam de minister-president in de week van de MDG-top en de opening van de AV VN nog diverse bilaterale activiteiten, onder meer gericht op de Nederlandse gemeenschap in New York, op de stimulering van investeringen vanuit de VS in Nederland en op bevordering van overige belangen van Nederland in de VS, o.a. op cultureel en universitair gebied.

Een algemeen verslag van de 65ste AVVN zal in januari 2011 volgen, nadat de belangrijkste beraadslagingen in de herfstzitting hebben plaatsgevonden.

MDG 3 en 5

Naast het expliciet benoemen van de Nederlandse inzet op MDG 3 en MDG 5 in de toespraken van minister-president Balkenende, heeft de Nederlandse delegatie actief deelgenomen aan een aantal *side events* over deze prioritaire thema's, in het kader van de MDG-top.

Nederland woonde de bijeenkomst van UNFPA en het VK bij, waar de SGVN Ban Ki-Moon de «*Global Strategy for Women's and Children's Health*», lanceerde. SGVN, staatshoofden en regeringsleiders spraken hun steun uit voor de bestrijding van moeder- en kindsterfte (MDG's 4 en 5) en donoren, waaronder VS, de Gates foundation en NGO's zegden toe de komende jaren meer dan USD 40 miljard daaraan te besteden. Nederland heeft overigens geen extra middelen toegezegd vanwege de demissionaire status van het kabinet en het feit dat Nederland al een grote donor is op deze terreinen.

Nederland nam ook deel aan de bijeenkomst georganiseerd door *Women Deliver*, die als doel had aandacht te vragen voor het investeren in (de gezondheid van) meisjes, vrouwen en baby's. Gewezen werd op het feit dat complicaties tijdens zwangerschap en bevalling de eerste doodsoorzaak voor jonge vrouwen is. In Afrika sterven 629 vrouwen op iedere 100 000 vrouwen in het kraambed (tegenover 7/100 000 in Europa) en ondergaan elk jaar rond de 20 miljoen vrouwen een onveilige abortus.

De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Clinton heeft tijdens de Top een plan gelanceerd om in 2020 100 miljoen oventjes te plaatsen in ontwikkelingslanden. Deze ovens stoten amper rook uit en sparen zo de gezondheid van vrouwen en kinderen. Tijdens het *side event*, dat een dag later plaatsvond, werd door de leden van de *Global Alliance for Clean Cookstoves* uitgebreid hierop ingegaan. Volgens de WHO doodt vervuilde ovenrook bijna 2 miljoen mensen per jaar. Daarnaast kan een *clean cookstove* leiden tot een grote reductie van brandstofgebruik en ontbossing. Nederland levert via o.a. SNV een belangrijke bijdrage aan dit initiatief.

Fragiele staten

Nederland nam deel aan het *side event* van de Wereldbank, het VK en Oost-Timor, over de samenhang tussen de millenniumdoelen en gewapend conflict. De Britse minister voor Ontwikkelingssamenwerking beschreef de nauwe samenhang tussen de MDG's en fragiliteit en zegde toe zich in te blijven zetten voor ontwikkeling van fragiele staten en onderstreepte het belang van de 3D-benadering en R2P. De president van Oost-Timor, Ramos-Horta gaf aan dat vijf jaar voor de deadline nog geen enkele fragiele staat een van de doelen heeft bereikt, ondanks het feit dat er gigantische bedragen hulpgeld beschikbaar gesteld zijn.

Water en sanitatie

De Prins van Oranje presenteerde vanuit zijn rol als voorzitter van de *UN Secretary-Generals Advisory Board on Water and Sanitation* (UNSGAB) tijdens een *side event* een initiatief onder de naam «*Sustainable Sanitation, the Five Year Drive to 2015*». Minister-president Balkenende was hierbij aanwezig en hield een toespraak waarin hij opriep op tot actie en investering in water en sanitatie vanwege de grote stimulans aan sociale en economische ontwikkeling die dat geeft. UNICEF riep op tot doelgerichte actie voor de meest kwetsbaren, vrouwen en kinderen. Diarree is immers een grote doodsoorzaak voor kinderen. Donorlanden riepen op tot gezamenlijke actie via initiatieven als *Sanitation and Water for All* en de *5-Year Drive for Sanitation*.

Ontwikkeling van de financiële sector

Prinses Máxima verzorgde, vanuit haar rol als *UN Secretary Generals special advocate for Inclusive Finance for development*, de inleiding op de bijeenkomst «*Financial Inclusion: A Path to the Millennium Development*

Goals». Deze bijeenkomst werd georganiseerd door prinses Máxima, Nederland, de Verenigde Staten en Mexico. In haar toespraak zette zij *inclusive finance* neer als een middel om inkomen te genereren, mensen tegen onverwachte financiële tegenslagen te beschermen, *cash-flows* te managen, vermogen op te bouwen en werk te genereren. Minister-president Balkenende trad als gastheer op. Hij vroeg in zijn toespraak aandacht voor het belang van financiële stabiliteit juist ook in verband met de gevolgen van de financiële crisis voor de allerarmsten. Ook memoreerde hij een door Nederland en andere donorlanden gelanceerde website waarop de kosten van het verzenden van *remittances* te vergelijken zijn. De verhoogde transparantie en de hieruit resulterende intensivering van het concurrentieniveau leiden tot lagere transactiekosten voor *remittances*. De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Clinton kondigde het net met Honduras en El Salvador ondertekende *Memorandum of Understanding* aan over het *Building Remittance Investment for Development Growth and Entrepreneurship (BRIDGE) Initiative*. Met dit verdrag hoopt de VS voorheen informele *remittances* naar de formele sector over te hevelen. Een toename van *remittance* geldstromen in de formele financiële sector zorgt ervoor dat niet alleen de ontvangende familie van de geldstroom profiteert, maar ook de betrokken financiële instellingen die het geld kunnen investeren in de lokale economie. Verder sprak Clinton steun uit voor het belangrijke werk van prinses Máxima om meer mensen en bedrijven toegang te geven tot een veelheid aan financiële diensten. De Amerikaanse regering heeft in dat kader besloten meer dan 100 miljoen USD te reserveren voor financiering van het kleinbedrijf in Midden- en Zuid-Amerika en het Caribische gebied.

Coherentie

Het *side event «Innovative Financing for the MDG's»* genoot grote belangstelling. Dit side event vond plaats onder de vlag van de *Leading group (LG) on Innovative Financing for Development*, een informeel forum van 60 landen, internationale organisaties en NGO's, dat gericht is op het uitwisseling van ervaringen en opschaling van initiatieven op dit gebied. Er vond een discussie plaats over een heffing op financiële transacties waarvan de opbrengsten ten goede komen aan ontwikkelingsdoelstellingen (de «Tobintaks»).

Nederland nam ook deel aan het *side event* van de EU en de Afrikaanse Ontwikkelingsbank over de cruciale rol van belastingheffing in het bereiken van de MDG's. President Kabaruka van de Afrikaanse Ontwikkelingsbank waarschuwde tegen het te zwaar aanslaan van het midden- en kleinbedrijf, om zo die bedrijvigheid niet in de kiem te smoren. De wenselijkheid van meer coherente samenwerking op belastinggebied, inclusief bij het tegengaan van belastingontduiking en kapitaalvlucht werd door alle deelnemers onderschreven. Het Nederlandse covoorzitterschap (samen met Zuid-Afrika) van de *Task Force Tax and Development* werd hierbij expliciet genoemd.

Landbouw en voedselzekerheid

Nederland nam deel aan de bijeenkomst onder leiding van de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Clinton en de Ierse minister van Buitenlandse Zaken Martin, *1 000 Days to Improve Child Nutrition*. De eerste 1 000 dagen van een kind zijn allesbepalend. Toegang tot goede voeding en de kwaliteit van voedsel kunnen verbeterd worden door publiek-private partnerschappen. Daarnaast is het belangrijk om een betere verbinding te maken tussen globale voedselprogramma's met voedselprogramma's op landenniveau. Tenslotte werd geconstateerd dat het belang van goede voeding voor de ontwikkeling van moeder en kind

duidelijker onder de aandacht gebracht moet worden, bijvoorbeeld door specifieke voorlichting aan zwangere vrouwen.

Samenwerking met het bedrijfsleven

Nederland nam verder deel aan het Private Sector Forum, een bijeenkomst met 300 staatshoofden, CEO's, VN organisaties en directeuren van maatschappelijke organisaties, onder leiding van SG VN Ban-Ki-moon. SG VN Ban Ki-moon riep het bedrijfsleven op om de VN te ondersteunen om armoede en honger uit te bannen, toegang tot onderwijs te vergroten, moeder- en kindzorg te verbeteren en HIV/AIDS te bestrijden. Tijdens het *Forum* werden meer dan 30 nieuwe, concrete en financiële toezeggingen door het bedrijfsleven gedaan om de MDG's sneller te bereiken.

Nederland heeft tijdens de hele MDG top ruim aandacht besteed aan het versterken van de samenwerking met het bedrijfsleven bij het behalen van millenniumdoelen. Minister-president Balkenende heeft hiervoor tijdens de MDG top in toespraken en debatten extra ingezet. De Ambassadeur voor de Millenniumdoelen en Publiek- Private Partnerschappen heeft tijdens het *side event* van OESO/DAC over partnerschappen en tijdens de bijeenkomst van het *UN Business Call to Action* presentaties gehouden over de Nederlandse successen van Publiek Private Samenwerking. De Nederlandse bedrijven Unilever, DSM, Heineken, Triodos en TNT waren ook vertegenwoordigd in New York en namen deel aan verschillende bijeenkomsten. DSM en Heineken hebben tijdens de *World Business and Development Awards* prijzen gewonnen voor hun inclusieve business modellen.

Soedan

Minister-president Balkenende nam en marge van AVVN deel aan een high level-bijeenkomst over het aankomend referendum over onafhankelijkheid van Zuid-Soedan en de situatie in Darfur, waarbij ook SGVN Ban Ki-moon, president Obama van de VS, president Abdullah Gül van Turkije en premier Meles Zenawi van Ethiopië aanwezig waren. Vrijwel alle sprekers legden de nadruk op het belang van een goede beëindiging van het vredesakkoord CPA, de tijdige organisatie van het referendum voor Zuid-Soedan en Abyei (januari 2011), en de acceptatie van de uitslagen van de referenda. Er werd tegelijkertijd veel aandacht gevraagd voor de situatie in Darfur die het afgelopen jaar niet verbeterd is. In zijn inleiding tot de bijeenkomst benadrukte de minister-president onder andere het grote belang van samenwerking met het International Criminal Court.

Friends of Yemen

En marge van de AVVN vond ook een ministeriële *Friends of Yemen* (FoY) bijeenkomst plaats, waar minister-president Balkenende aan deelnam. De vergadering werd voorgezeten door de Britse minister van Buitenlandse Zaken, William Hague, zijn Jemenitische collega Al Qirbi en de *Deputy Minister for Multi-relations*, Torki M. Saud Al-Kabeer uit Saoedi-Arabië. Het doel van deze FoY-bijeenkomst was het bespreken van voortgang sinds de ministeriële vergadering in Londen in januari 2010 en het geven van richting aan de hervormingen die Jemen nog moet doorvoeren, al dan niet met hulp van de *Friends*.

In zijn interventie onderstreepte minister-president Balkenende het politieke belang van de *Friends of Yemen* als platform en vehikel voor samenwerking van Arabische, Westerse en andere donoren met Jemen op het gebied van de noodzakelijke economische, politieke en sociale hervormingen. Hij verwelkomde de recente voortgang die was geboekt

ten aanzien van de nationale dialoog, maar sprak zijn zorg uit over het toenemend aantal Jemenieten dat vatbaar bleek voor radicalisering en de boodschap van Al Qaida. Terrorisme en radicalisering dienden echter te worden bestreden met in achtneming van mensenrechten. Ten slotte pleitte de minister-president voor voortzetting van het *Friends*-proces, waarin de ambassadeurs van de leden van de *Friends* in Sana'a een rol zouden krijgen bij de actieve opvolging van de aanbevelingen van de werkgroepen en bij het voorbereiden van de volgende ministeriële Friends of Yemen-vergadering in Riyad in voorjaar 2011.

Tot slot

Het algemene beeld over de stand van zaken van de MDG's dat uit de Top naar voren kwam, is gematigd positief; enerzijds was er erkenning en waardering voor de voortgang die is gemaakt. Bemoedigende resultaten zijn er bij het terugdringen van armoede (MDG 1), het bevorderen van onderwijs voor kinderen (MDG 2) en het terugdringen van malaria en verspreiding van hiv/aids (MDG 6). Anderzijds is er besef en zorg dat om de achterlopende millenniumdoelen daadwerkelijk in 2015 te kunnen halen, er nog veel te doen is, waaronder het verbeteren van de positie en rechten van vrouwen (MDG 3) en het tegengaan van moedersterfte door verbeterde gezondheidszorg en seksuele reproductieve gezondheidsrechten (MDG 5).

Concrete resultaten van de Top, waar Nederland zich voor ingezet heeft, zijn de strategie van de SGVN voor de verbetering van de gezondheid van vrouwen en kinderen, de belangrijke rol die vrouwen hebben bij het behalen van de MDG's en de erkenning en de uitwerking van de rol van de private sector bij het behalen van de MDG's. Ook is er afgesproken om de komende jaren te gaan werken aan nieuwe internationale afspraken voor na 2015.

De minister van Buitenlandse Zaken,
U. Rosenthal

De staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
H. P. M. Knapen